

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 15 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Elżbieta Majewska**

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Alina Darul

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2015 r. w Koninie

sprawy **K. S. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o emeryturę

na skutek odwołania **K. S. (1)**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 23.01.2015r. znak: (...)

- 1. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje K. S. (1) prawo do emerytury od dnia 1 grudnia 2014r.**
- 2. Stwierdza odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.**

Sygn. akt III U 217 / 15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 stycznia 2015 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. odmówił K. S. (1) prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, iż wnioskodawca nie spełnia warunków do uzyskania tego świadczenia bowiem do dnia 1.01.1999 r. nie udowodnił wymaganych co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. ZUS uznał za pracę w szczególnych warunkach okres zatrudnienia w (...) S.A. w W. od 27.07.1988 r. do 31.03.1992 r. oraz w (...) K. od 11.04.1983 r. do 26.07.1988 r. oraz od 23.07.1992 r. do 31.12.1998 r. z wyłączeniem okresów niewykonywania pracy, za które wnioskodawca otrzymał po dniu 14.11.1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa tj. 6 miesięcy i 6 dni. Tak więc organ rentowy przyjął, że ubezpieczony udowodnił do dnia 1.01.1999 r. staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat, 11 miesięcy i 3 dni.

Z powyższą decyzją nie zgodził się K. S. (1) wnosząc odwołanie. Odwołujący wywodził, że pracę w szczególnych warunkach wykonywał w okresie od 27.07.1988 r. do 27.04.1992 r. a nie jak przyjął organ rentowy od 27.07.1988 r.

do 31.03.1992 r. Ponadto był zatrudniony w (...) w charakterze zbrojarza od 9.10.1980 r. do 13.05.1981 r. (...) został zlikwidowany i nie jest w stanie przedstawić stosownego dokumentu.

Zakład Ubezpieczeń Społeczny II Oddział w P. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wywodząc, iż na dzień 1.01.1999 r. wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 15 lat okresów pracy w szczególnych warunkach gdyż posiada jedynie 14 lat, 11 miesięcy i 3 dni takich okresów.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koninie ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawca **K. S. (1)**, ur. (...), pobiera od dnia 28.07.2004 r. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, a świadczenie to jest przyznane ubezpieczonemu na stałe.

W dniu 30.12.2014 r. odwołujący złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. wniosek o przyznanie emerytury. We wniosku wskazał, iż nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i nie pozostaje w stosunku pracy oraz powołał się na dokumenty złożone w aktach rentowych w związku z pobieraniem renty z tytułu niezdolności do pracy.

Do wniosku ubezpieczony dołączył także świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach :

- z dnia 28.02.2014 r. wystawione przez Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w K., w którym potwierdzono, że K. S. (1) był tam zatrudniony od 11.04.1983 r. do 31.10.2003 r. i w tym czasie w okresach od 11.04.1983 r. do 26.07.1988 r. oraz od 23.07.1992 r. do 31.10.2003 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych na stanowisku murarz kotłów energetycznych (wykaz A dział II poz. 1),

- z dnia 13.02.2014 r. wystawione przez (...) S.A. w W., w którym stwierdzono, że K. S. (1) był tam zatrudniony na usłudze kontraktowej w okresie od 27.07.1988 r. do 29.05.1992 r. i w tym czasie od 27.07.1988 r. do 31.03.1992 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w wykazie A, Dział XIV poz. 10 – prace murarskie przy naprawie na gorąco pieców przemysłowych, sklepień paleniskowych w parowozach i żeliwniaków na stanowisku murarz pieców przemysłowych, co odpowiada stanowisku murarz pieców przemysłowych wymienionym w wykazie A dział XIV poz. 10 pkt 1 załącznika nr 1 do Zarządzenia nr 9 Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1.08.1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszej emerytury.

Na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach rentowych oraz dołączonych do wniosku o emeryturę organ rentowy ustalił, że do dnia 01.01.1999 r. wnioskodawca udokumentował 24 lata, 8 miesięcy i 5 dni okresów składkowych oraz 6 miesięcy i 6 dni okresów nieskładkowych. Staż pracy w szczególnych warunkach pozwany uwzględnił w wymiarze 14 lat, 11 miesięcy i 3 dni przyjmując okresy pracy w szczególnych warunkach zgodnie z dołączonymi dokumentami jednak wyłączył z tego okresu okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w łącznej liczbie 6 miesięcy i 6 dni, powołując się na treść art. 32 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jak wynika z dokumentów znajdujących się w aktach rentowych ubezpieczony przebywał na zasiłkach chorobowych po dniu 14.11.1991 r. w okresie zatrudnienia w (...) w K. od 11.02.1993 r. w okresach szczegółowo wskazanych w wykazie zasiłków chorobowych. Do dnia 31.12.1998 r. łączny okres pobierania tych zasiłków wyniósł 6 miesięcy i 6 dni. Nie budzi też wątpliwości, że po doliczeniu okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, odwołujący posiada do dnia 1.01.1999 r. ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach bowiem łącznie okres ten wynosi 15 lat, 5 miesięcy i 9 dni.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach ZUS, a ustalenia te nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

Zeznania świadka S. G. okazały się nieistotne dla rozstrzygnięcia bowiem dołączone przez wnioskodawcę dokumenty są wystarczające do ustalenia czy spełnia on przesłanki dotyczące stażu pracy w szczególnych warunkach i nie ma potrzeby uzupełniania tego udokumentowanego okresu na podstawie zeznań świadków.

Zgodnie z treścią **art. 32 ust. 1** ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity, Dz.U. 2013.1440 – j.t) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami, którzy wykonywali pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym, niż określony w art. 27 ust. 1 ustawy.

Wnioskodawca K. S. (1) nie spełnia powyższych warunków bowiem urodził się po dniu 1 stycznia 1949 r. dlatego w jego przypadku musi znaleźć zastosowanie przepis art. 184 powołanej ustawy.

Zgodnie z treścią **art. 184 ust. 1** powołanej ustawy ubezpieczonym urodzonym **po dniu 31 grudnia 1948 r.** przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego m.in. w **art. 32**, jeżeli dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Powyższy przepis w ustępie 2 stwierdza jednak, że emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Jak wynika z powołanych przepisów ustawodawca umożliwił osobom urodzonym po dniu 31.12.1948 r. skorzystanie z prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym pod warunkiem jednak, że osiągnęli wymagane okresy zatrudnienia i okresy pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do dnia wejścia w życie ustawy tj. do dnia 1 stycznia 1999 r. Dodatkowo od tych ubezpieczonych ustawodawca wymaga by nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli oświadczenie o przekazaniu środków zgromadzonych na tym funduszu na dochody budżetu państwa.

W przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości, że K. S. (1) ukończył lat 60 z dniem (...) r. oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Nie było też sporne, że do dnia wejścia w życie ustawy (tj. do 1.01.1999 r.) ubezpieczony posiada 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych oraz okresów nieskładkowych. Sporne natomiast było to, czy do dnia 1.01.1999 r. wnioskodawca udokumentował co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach w okresie zatrudnienia w (...) S.A. od 27.07.1988 r. do 31.03.1992 r. oraz w (...) w K. od 11.04.1983 r. do 26.07.1988 r. i od 23.07.1992 r. do 31.12.1998 r. co zostało potwierdzone przez pracodawców w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Treść tych dokumentów nie była kwestionowana przez organ rentowy i została uznana za wystarczający dowód w sprawie. Organ rentowy odliczył jednak z wymienionych okresów pracy okresy pobierania przez wnioskodawcę zasiłków chorobowych po dniu 14.11.1991 r. powołując się na treść **art. 32 ust. 1 a** ustawy z dnia 17.12.1998 r. Przepis ten stwierdza, że przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Zauważyć jednak należy, że powyższy przepis wszedł w życie z dniem 1 lipca 2004 r. natomiast odwołujący ubiega się o przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy, który to przepis wymaga m.in. spełnienia warunków stażowych, w tym okresów pracy w szczególnych warunkach, do dnia wejścia w życie ustawy tj. do dnia 1.01.1999 r. W art. 184 ustawy, obejmującym stany faktyczne zastane w dniu jego wejścia w życie, ustawodawca w sposób szczególny uregulował sytuację prawną ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. i osobom, które w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) wykazały okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach

dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz okresu składkowego i nieskładkowego określonych w art. 27 ustawy (co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn), zagwarantował prawo nabycia emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32. Dodatkowo, co jest oczywiste dla tej grupy wiekowej, postawił warunek nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego. Celem wymienionego przepisu było utrzymanie uprawnień emerytalnych dla wszystkich, którzy w chwili wejścia w życie ustawy spełniają warunki przejścia na emeryturę, z wyjątkiem wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 ustawy. W wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 r. sygn. akt II UK 313/09 Sąd Najwyższy stwierdził jednoznacznie, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. (LEX nr 604213).

W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd Najwyższy wyjaśnił, że sytuacja osób wymienionych w art. 184, opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega właśnie na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe. Także Trybunał Konstytucyjny stosunkom tym niejednokrotnie dawał ochronę, jeżeli miały postać ekspektatywy maksymalnie ukształtowanej, czyli sytuacji prawnej, która spełnia zasadniczo wszystkie przesłanki ustawowe nabycia prawa do emerytury pod rządami dawnej ustawy, bez względu na stosunek do niej ustaw późniejszych.

W przepisie art. 184 ustawy ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Pogląd ten wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.).

Podzielając w całości wywody Sądu Najwyższego zawarte w powołanym orzeczeniu stwierdzić należy, że wbrew twierdzeniom pozwanego, okresy niewykonywania pracy po dniu 14.11.1991 r. i otrzymywania wynagrodzenia lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego powinny być uwzględnione do stażu pracy w szczególnych warunkach skoro odwołujący na dzień 1.01.1999 r. posiada wymagany staż zarówno ogólny jak i szczególny wymieniony w art. 184 ustawy. Nie ma więc podstaw by staż ten ustalać ponownie według zasad określonych w art. 32 ust. 1a, obowiązujących po wymienionej w przepisie art. 184 dacie tj. po dniu wejścia w życie ustawy.

W tych okolicznościach Sąd przyjął, że K. S. (1) do dnia 1.01.1999 r. udokumentował co najmniej 15 –letni okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach i tym samym spełnia wszystkie przesłanki niezbędne do nabycie prawa do emerytury od dnia ukończenia wieku emerytalnego .

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

W świetle przepisu art. 118 ust. 1a ustawy w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

W przedmiotowej sprawie , zdaniem Sądu , pozwany organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie prawa do emerytury dla wnioskodawcy bowiem posiadał wystarczającą dokumentację pozwalającą na ustalenie, że ubezpieczony do dnia 1.01.1999 r. posiada wymagane okresy pracy w szczególnych warunkach. Miał też możliwość zapoznania się z treścią wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23.04.2010 r. , w którym Sąd ten zajmował się zagadnieniem stosunku przepisów art. 184 i art. 32 ust. 1 a, a teza tego orzeczenia jak i uzasadnienie wyroku nie pozostawiają wątpliwości, że wykazanie przez ubezpieczonego w dniu 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach określonego w art. 184 ustawy wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, z uwzględnieniem zasad wynikających z art. 32 ust. 1 a pkt 1 i obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r.

SSO E. Majewska